

K R O N I K A

INFORMACJA O KONFERENCJI EKONOMISTÓW ROLNICTWA W BERLINIE

W dniach 5—7.12.1956 r. odbyło się w Berlinie z inicjatywy Instytutu Ekonomiki Rolnej Niemieckiej Akademii Nauk Rolniczych — naukowe symposium z udziałem ekonomistów-rolników ze Związku Radzieckiego (prof. Kolesniew i kand. nauk Rusakow), NRD (prof. Roth, prof. Hoffmann, prof. Rosenkranz, prof. Bail i in.), Czechosłowacji (doc. dr Krblich i kand. nauk Svoboda i in.), Bułgarii (prof. Kiranoff), Jugosławii (prof. Popovic, prof. Kristof i in.) oraz Polski (prof. Mantuffel, prof. Brzoza, doc. Trojanowski i dr Nowicki). Obradom przewodniczył prof. Viegeg — dyrektor Instytutu Ekonomiki Rolnej w Berlinie.

Symposium poświęcone było zagadnieniom:

- a) obliczania kosztów własnych w rolnictwie,
- b) metodycznych podstaw polityki cen w rolnictwie,
- c) mierzenia wydajności pracy w rolnictwie.

Nie wdając się w szczegółowe omówienie poszczególnych referatów, wydaje się jednak celowe zwrócić uwagi czytelnika polskiego na niektóre momenty przebiegu samego symposium i podniesione problemy.

Mam tu przede wszystkim na względzie fakt, że zgodnie z oceną wszystkich uczestników przebieg symposium świadczył o odradzaniu się myśli twórczej wśród ekonomistów-rolników, o zapoczątkowanym wyzwaniu się z okowów dogmatyzmu, a w szczególności ze schematycznego stosowania ogólnych praw ekonomii politycznej do wyjaśniania konkretnych zjawisk i prawidłowości ekonomiki rolnictwa. Nie jest to proces łatwy. Wszyscy — jak słusznie zauważył prof. Kolesniew — jesteśmy dziećmi swojej epoki i swojego kraju, a ekonomiki niesposób całkowicie oddzielić od polityki, jeśli chce się dobrze służyć interesom społeczeństwa i swego narodu. Co jest pierwotne, a co wtórne, to zależy od konkretnej sytuacji.

W sprawie kosztów, opłacalności cen, wydajności pracy, w istocie rzeczy spór toczył się wokół zagadnienia: w jakim stopniu klasyczna formula marksovska $c + v + m$ może stanowić wystarczający instrument do analizy wymienionych pojęć w rolnictwie. Nikt nie negował, że stanowi ona niewątpliwą podstawę analizy... Czy jednak ta ogólna formula wystarczy do wyjaśnienia całej złożoności społecznej i technicznej produkcji rolniczej i jej opłacalności? Czy można ją tak samo stosować do gospodarki chłopskiej i państwowych gospodarstw rolnych? Tak samo do indywidualnego gospodarstwa chłopskiego i spółdzielni produkcyjnej? Tak samo do drobnotowarowego i wielkotowarowego gospodarstwa chłopskiego?

Albo na przykład, czy w rachunku ekonomicznym nie jest konieczne jakies uwzględnienie specyfiki (efektywności) tego szczególnego środka produkcji, jakim

jest ziemia i gleba (różne formy renty)? Czy w przedsiębiorstwie rolnym i polityce cen nie należy, nie zarzucając jednostkowej (analitycznej) metody obliczania kosztów, zastosować (ściślej opracować) organicznej (różniczkowej) metody badania kosztów i wpływu ich na opłacalność całego gospodarstwa? Interesujące pod tym względem są proponowane przez prof. Hoffmanna badania kosztów produkcji i efektywności nakładów oraz ich wpływu na opłacalność poszczególnych działów i całego przedsiębiorstwa w specjalnie skonstruowanych modelowych przedsiębiorstwach odpowiadających typom rzeczywistych przedsiębiorstw w kraju (rejonie).

Czy wreszcie i w jakim stopniu klasycznie obliczony wskaźnik wydajności pracy daje nam rzeczywiste pojęcie o poziomie ekonomicznym i dynamice produkcji rolniczej? Jak związać klasyczne pojęcie wydajności pracy z efektywnością zastosowanych środków produkcji i wydajnością z ha? Jaki jest związek między pojęciem wydajności roboty i wydajności pracy w rolnictwie?

Oto pokrótce szereg spornych problemów, jakie postawione zostały w referatach i dyskusji i które wskazują na konieczność rozwinięcia przez ekonomistów-rolników badań i dociekań.

W celu przynajmniej częściowego zapoznania czytelników z problematyką symposium zamieszczamy niektóre referaty wygłoszone na sesji.

Na zakończenie obrad podjęta została uchwała o przeprowadzeniu w czerwcu — lipcu następnego symposium w Moskwie na tematy:

- a) drogi podnoszenia materialnego zainteresowania producentów, jako warunek podniesienia produkcji rolniczej,
 - b) drogi i formy przejścia do socjalistycznej spółdzielczej produkcji rolniczej.
- Jesienią br. ma się odbyć trzecie symposium w Pradze poświęcone „naukowym zasadom rozmieszczenia i specjalizacji produkcji rolniczej”.

Anatol Brzoza